

Motion till riksdagen 2006/07:U210

av **Hans Linde m.fl. (v)**

HBT-personers rättigheter i världen

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN-sammanhang bör verka för en FN-konvention om avskaffande av all slags diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN-sammanhang ska verka för att mandatet för FN:s råd för mänskliga rättigheter även ska inkludera sexuell läggning och könsidentitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen starkt ska stödja genomförandet av Sidas handlingsplan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sidas regleringsbrev behöver skärpas så att arbetet med att inkludera HBT-frågorna i all verksamhet intensifieras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sidas regleringsbrev bör beakta HBT-personers grundläggande mänskliga rättigheter och deras möjligheter att organisera sig så att Sverige i utvecklingssamarbete tar särskild hänsyn till HBT-personers mänskliga rättigheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom det nordiska samarbetet och i Europarådet ska verka för att avskaffa all slags diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet ska verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap ska gälla för registrerade partner.¹

Fel! Okänt namn på

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för en partnerskapskonvention.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen ska verka för att inom det nordiska samarbetet lyfta frågor avseende sexuell läggning och könsidentitet i sitt samarbete med de baltiska staterna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen ska verka för att man inom Europeiska unionen sätter hårdare press på de medlemsländer som kränker sina medborgare på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen ska verka för att i Köpenhamnskriterierna skärpa kraven avseende HBT-personers rättigheter på så sätt att det av dessa uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar HBT-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkandena 7 och 8 hänvisade till CU.

Fel! Okänt namn på

2 Inledning

För Vänsterpartiet är det självklart att alla människors kärlek ska respekteras oavsett vem man väljer att älska, oavsett var i världen man bor. För oss är det en självklarhet att ingen ska diskrimineras på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Vi vill se en värld där homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT-personer) kan förhålla sig lika självklart till sin sexuella läggning som heterosexuella gör till sin. Rätten att få uttrycka sin sexualitet och sin könsidentitet är i grunden en mänsklig rättighet, en rättighet som är universell. Ingen stat kan med hänvisning till historia, kultur, religion osv. hävda att dessa rättigheter inte gäller eller måste begränsas för dess medborgare.

I stora delar av världen ser vi idag hur HBT-personer förföljs, diskrimineras och mördas på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Förtrycket tar sig många olika uttryck. Många länder har fortfarande en lagstiftning som diskriminerar HBT-personer, fortfarande är homosexualitet förbjudet i drygt 70 stater, i vissa av dessa är homosexualitet belagt med dödsstraff. I många länder ignorerar eller till och med understödjer regeringen att HBT-personer utsätts för hot, trakasserier och våld av andra medborgare såväl som av de egna myndigheterna.

3 FN-konvention

Ett viktigt steg för att förverkliga principen om alla människors lika värde är att det internationella samfundet inför en internationell konvention om avskaffande av all diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. En sådan konvention skulle medverka till att placera frågan om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners mänskliga rättigheter på den internationella dagordningen och således vara ett stöd i de länder där det finns en politisk ambition att motverka förtrycket av homosexuella, bisexuella och transpersoner. En konvention skulle även innebära ett stöd till ofta hårt ansatta krafter som verkar för sexuellt likaberättigande.

Sverige har tidigare avstått från att driva kravet om en FN-konvention på området eftersom det skulle möta stort motstånd från andra stater. Det är inte ett hållbart argument. Vill man motverka diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet måste frågan upp på dagordningen, även om det möter ett hårt motstånd.

Enligt vår mening bör det, på samma sätt som det finns internationella konventioner om flyktingars rättsliga ställning och om att avskaffa all diskriminering och förtryck av kvinnor, finnas en internationell konvention för att undanröja all diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Därför anser vi att Sverige i FN-sammanhang bör verka för en konvention om avskaffande av all diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 FN:s råd för de mänskliga rättigheterna

Vid FN:s 60:e generalförsamling 2006 tillsattes ett råd för de mänskliga rättigheterna, som ersätter den tidigare kommissionen för mänskliga rättigheter. Sverige var ett av de länder som aktivt drev frågan om ett nytt råd. FN:s råd för de mänskliga rättigheterna ska bl.a. främja den universella respekten för de mänskliga rättigheterna, behandla situationer där de mänskliga rättigheterna kränks och främja utbildning om de mänskliga rättigheterna.

De internationella förpliktelser som ligger till grund för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter spänner över flera områden. Här återfinns medborgerliga och politiska rättigheter men även ekonomiska, sociala och kulturella. Det ligger ett oerhört stort värde i att alla människors mest väsentliga behov tillgodoses i form av rättigheter. Åtnjutandet av samtliga fri- och rättigheter som garanteras ska ske på icke-diskriminerande sätt. Av principen om icke-diskriminering framgår att alla är lika inför lagen. Enligt artikel 1 i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 stadgas att alla är födda fria och lika vad gäller värdighet och rättigheter. Av artikel 2 framgår att rättigheterna tillkommer envar.

Enligt vår mening bör FN:s råd för mänskliga rättigheter även främja rätten att få uttrycka sin sexuella läggning och sin könsidentitet, behandla fall där de mänskliga rättigheterna kränks avseende sexuell läggning och könsidentitet och främja utbildning och kapacitetsbygge på detta område. Därför anser vi att Sverige i FN-sammanhang bör verka för att mandatet för FN:s råd för mänskliga rättigheter även ska inkludera sexuell läggning och könsidentitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge riksdagen till känna.

5 Sidas verksamhet och svenskt utvecklingssamarbete

Som ovan konstaterats finns det många länder där homosexuella, bisexuella och transpersoner inte behandlas utifrån sina egna individuella egenskaper och förutsättningar. Regeringen poängterar i sitt senaste regleringsbrev till Sida behovet av att personalen på Sida ska ha HBT-kompetens. En ökad HBT-kompetens är nödvändig om Sida ska kunna analysera och förstå situationen för HBT-personer i samarbetsländerna.

I 2006 års regleringsbrev uppdrog regeringen åt Sida att utarbeta en handlingsplan för hur Sverige ska bidra till bättre livsvillkor för HBT-personer i samarbetsländerna. Sida har tidigare i höst redovisat en sådan handlingsplan. I handlingsplanen redovisas elva aktiviteter som ska skapa förutsättningar för att Sverige aktivt ska delta i utvecklingssamarbetets genomförande, i analyser och i olika former av dialog bidra till förbättrade livsvillkor för HBT-personer. Detta innebär att i de länder där Sverige systematiskt inkluderar ett HBT-perspektiv förväntas rättighets- och fattigdomssituationen för HBT-personer förbättras, både de jure och de facto, och därmed ökar deras möjlig-

Fel! Okänt namn på

heter och makt att själva påverka sin situation. För att handlingsplanens målsättningar ska kunna genomföras fullt ut krävs ett starkt stöd från regeringens sida, bl.a. i de bilaterala kontakterna med olika samarbetsländer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Tyvärr finns det brister i Sidas handlingsplan. Ambitionsnivån är alltför låg och arbetet går för sakt. Som ett av sina delmål anger man att HBT-frågor ska uppmärksammas i samarbetsstrategierna så att minst en per region och år inkluderar HBT-frågor. Med den nuvarande handlingsplanen riskerar det att ta åtskilliga år innan HBT-frågorna inkluderats i allt arbete. Sidas regleringsbrev behöver därför skärpas så att arbetet med att inkludera HBT-frågorna i all verksamhet intensifieras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sveriges utvecklingssamarbete omfattar även länder där HBT-personer har få eller inga rättigheter. Vi anser att Sverige i den bilaterala dialogen i utvecklingssamarbetet ska ta upp en diskussion med berört land kring mänskliga rättigheter, vilket innefattar HBT-personers grundläggande mänskliga rättigheter och deras möjligheter att organisera sig. Sidas regleringsbrev bör beakta detta så att Sverige i utvecklingssamarbete tar särskild hänsyn till HBT-personers mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 HBT-frågorna inom det nordiska samarbetet och i Europarådet

Sverige bör enligt vår uppfattning verka för att ett ökat nordiskt och europeiskt samarbete även ska omfatta HBT-frågorna. Samarbetet bör omfatta samtliga frågor av intresse för HBT-personer. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att samarbetet på såväl nordisk som europeisk nivå, liksom arbetet på nationell nivå, måste utformas tillsammans med representanter från HBT-organisationerna i de berörda länderna. Regeringen bör därför såväl inom det nordiska samarbetet som i Europarådet verka för att avskaffa all slags diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förordningen (1931:429) om vissa internationella förhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap gäller inte för registrerade partner. Förordningen bygger på en familjerättslig konvention mellan de nordiska länderna från 1931 som förutsätter ömsesidighet. När partnerskapslagen infördes hade inte samtliga nordiska länder lagstiftning om registrerat partnerskap. Därför ansågs det inte lämpligt att förordningen skulle vara tillämplig på registrerade partner. Numera har dock alla nordiska länder infört lagstiftning om registrerat partnerskap, varför det inte längre finns några hållbara skäl att undanta förordningen från den allmänna regeln om att alla lagar om äktenskap och makar ska tillämpas på motsvarande sätt på partnerskap och partner. En överenskommelse i frågan bör träffas med de andra konventions-

staterna. Därför anser vi att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet bör verka för att förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmyndarskap ska gälla för registrerade partner. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Arbetet med HBT-frågorna i Norden har varit framgångsrikt under de senaste åren. Idag har samtliga medlemsländer en partnerskapslagstiftning. En gemensam partnerskapskonvention inom det nordiska samarbetet skulle garantera att partnerskap ingånget i ett land också ska ha rättsliga verkningar i ett annat nordiskt land. Därför anser vi att regeringen inom ramen för det nordiska samarbetet ska verka för en partnerskapskonvention.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De nordiska länderna har idag ett utbrett samarbete med de baltiska staterna. Bl.a. arrangerar man gemensamma konferenser om människohandel och miljöfrågor. Det skulle vara positivt om detta utbyte mellan de nordiska och de baltiska staterna även omfattade frågor om sexuell läggning och könsidentitet. Situationen för HBT-personer är idag i många fall svår, i synnerhet i Lettland, och trakasserier och diskriminering är utbredd. Därför anser vi att regeringen inom det nordiska samarbetet ska verka för att i samarbetet med de baltiska staterna ska lyfta fram frågor avseende sexuell läggning och könsidentitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Diskriminering av HBT-personer i EU:s medlemsländer och ansökarländer

Under de senaste åren har det blivit tydligt att ett EU-medlemskap inte är en garant för att HBT-personer ska undgå diskriminering. I ett flertal länder finns en omfattande diskriminering de jure. Till exempel saknar fortfarande HBT-personer i ett flertal EU-länder rätten att ingå partnerskap/äktenskap, rätten att få adoptera och skydd genom tydlig diskrimineringslagstiftning. Under de senaste åren har vi kunnat se hur regeringarna i Lettland och Polen öppet motarbetat HBT-personers rättigheter och bl.a. motsatt sig eller försvårat genomförande av Pridefiranden. Även om regeringarna i Polen och Lettland utsatts för kritik har alltför lite gjorts för att garantera att de mänskliga rättigheterna för HBT-personer efterlevts i dessa länder. Den svenska regeringen bör se över möjligheterna för ytterligare åtgärder mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna avseende sexuell läggning och könsidentitet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Idag har flera länder ansökt om medlemskap i EU som har en historia av omfattande diskriminering och förföljelse av HBT-personer. Erfarenheterna från Polen och Lettland visar att det inte räcker att ansökarländerna formellt uppfyller de lagmässiga kraven, ansökarländer behöver även uppvisa ett engagemang för att arbeta mot diskriminering på grund av sexuell läggning och

Fel! Okänt namn på

könsidentitet. Köpenhamnskriterierna behöver därför skärpas avseende HBT-personers rättigheter på så sätt att det av dessa uttryckligen framgår att ett medlemsland som diskriminerar HBT-personers rättigheter inte kan bli medlem i EU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 29 oktober 2006

Hans Linde (v)

Marianne Berg (v)

Kalle Larsson (v)

Pernilla Zethraeus (v)

Jacob Johnson (v)

Lena Olsson (v)

Alice Åström (v)